

WAT IS KUNST IN PUBLIEKE RUIMTE?

Birdie 1-3, Christian FRANTZEN (© Kunst&Zwalm 2009)

Kunst in publieke ruimte

is kunst die in een voor iedereen toegankelijke ruimte tot stand komt, soms op initiatief van een kunstenaar, meestal op initiatief van een opdrachtgever (*kunst in opdracht*). Ze is *contextueel* en daarom bijzonder uitdagend.

Er zijn veel aspecten waar rekening mee moet worden gehouden: de juridische en administratieve, eventueel stedenbouwkundige regels, de eigendomsstructuur, de al dan niet fysieke, geografische eigenschappen, de specifieke toegankelijkheid en zelfs de weersomstandigheden, maar ook de historische en sociale betekenis en de gemeenschap voor wie die ruimte bedoeld is. Al die aspecten kunnen leiden tot een bijzondere reflectie in de vorm van een bijzondere installatie of actie.

In het hedendaagse beeldende kunstenveld is kunst buiten de muren, of kunst in publieke ruimte, een belangrijke werkvorm die bij uitstek om publieksinteractie en samenwerking vraagt. Daardoor kan deze kunstvorm een rol spelen in processen van gemeenschapsvorming.

WIE ZIJN DE SPELERS?

Cut-out, Martine FEIPEL & Jean BECHAMEIL (© Kunst&Zwalm 2009)

Kunst in de publieke ruimte is een proces met veel actoren:

- 1 initiatiefnemer (opdrachtgever of kunstenaar)
- 2 curator of bemiddelaar (kunstexpert)
- 3 kunstenaar of ontwerper (creatie)
- 4 administratieve diensten (planning, vergunningen)
- 5 financiers (overheden, fondsen, sponsors, publiek)
- 6 partners bij de uitvoering (bedrijven, groendienst...)
- 7 publiek.

De *opdrachtgever* kan elke private of publieke persoon zijn: een kunstverzamelaar, middenstander, bedrijf, vzw, museum, kunstorganisatie, festivalorganisatie, cultuurcentrum, bestuur, particulier, bewonersgroep...

Een opdrachtgever kan ofwel zelf de artistieke keuzes maken (liefst op advies van een bemiddelaar) ofwel een *curator* aanstellen die deze keuzes voor hem maakt.

Een *bemiddelaar* (kunstexpert) is in elk geval aangewezen bij de projectdefinitie, keuze van de kunstenaar, financiering, publiekswerking en realisatie. Deze functie is van cruciaal belang om het proces te doen slagen.

Vlaamse overheid

KUNSTEN
EN ERFGOED

www.kunstenenerfgoed.be

Verantwoordelijke uitgever: Jos VAN RILLAER, Arenbergstraat 9, 1000 BRUSSEL Grafisch ontwerp: Catapult, Antwerpen

De astronaut die de zee dirigeert, Jan FABRE (© Eric DE MILDT)

KUNST KUNST IN PUBBLIEKE RUIMTE

Vlaamse overheid

KUNSTEN
EN ERFGOED

Deze folder wil potentiële opdrachtgevers voor kunst in publieke ruimte informeren over de verschillende facetten van die specifieke kunstpraktijk: wat wordt eronder verstaan, wie zijn de hoofdrolspelers en hoe kan die praktijk gefinancierd worden? De focus ligt op de cultureel-maatschappelijke waarde van kunst in publieke ruimte en het belang van culturele bemiddeling.

HOE FINANCIEREN?

Baby's, David CERNY (© Eric DE MILDT)

Omdat kunst in publieke ruimte aan veel beleidsdomeinen raakt, kunnen diverse projectbudgetten van lokale en provinciale besturen ervoor ingezet worden: cultuur, toerisme, gemeenschapscentra, gemeenschapsvorming, herinrichting van publieke ruimte...

Daarnaast biedt de Vlaamse overheid een aantal subsidieregelingen aan die toegankelijk zijn voor initiatieven rond kunst in publieke ruimte.

Kunstendecreet

Dankzij het Kunstendecreet kunnen kunstenaars en opdrachtgevers op verschillende manieren gesubsidieerd worden:

- 1 projectsubsidies aan kunstenaars voor concrete projecten
- 2 ontwikkelingsgerichte beurzen aan kunstenaars voor vrij werk
- 3 creatie-opdrachten, dat zijn subsidies aan opdrachtgevers voor kunst in opdracht.

Meer informatie over financiering via het Kunstendecreet vindt u op

- ▶ www.kunstenerfgoed.be: klik door naar Kunsten — Subsidies aan Kunstenaars — Subsidiemogelijkheden.

Participatiedecreet

Via het Participatiedecreet kan de Vlaamse overheid jaarlijks één of meer *topevenementen* ondersteunen waarin de *participatie* van een breed publiek in cultuur, jeugdwerk of sport centraal staat. Dat kunnen ook evenementen zijn rond kunst in publieke ruimte. U kunt uw aanvraag voor ondersteuning op elk moment indienen.

Meer informatie over financiering via het Participatiedecreet vindt u op

- ▶ www.cjasm.vlaanderen.be/participatiedecreet/topevenementen.

Programma voor Plattelandsontwikkeling in Vlaanderen 2007 – 2013 (LEADER)

Het Programma voor Plattelandsontwikkeling biedt financiële ondersteuning voor dorpsvernieuwing en -ontwikkeling, en voor de instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed. Vooral de vierde as van het programma (LEADER) is relevant voor kunst in publieke ruimte. Als u een project in een van de tien geselecteerde Vlaamse LEADER-gebieden wilt indienen, kunt u het best contact opnemen met de provinciale plattelandscoördinator. Jaarlijks (tot en met 2013) is er minstens één projectoproep. Afhankelijk van het beschikbare budget wordt die projectoproep op 15 april en/of op 15 oktober gelanceerd.

- De LEADER-gebieden en provinciale plattelandscoördinatoren vindt u op
- ▶ www.vlm.be/algemeen/diensten/Plattelandsontwikkeling/ProgrammaPDPOII/

Europese subsidiemogelijkheden

Het Vlaams-Europees verbindingsagentschap (vleva) heeft een subsidiewijzer opgesteld die u ondersteunt in uw zoektocht naar Europese fondsen. Vleva screent en publiceert alle oproepen tot het indienen van projectvoorstellen van Europese instellingen.

Onder de zoekterm *Cultuur* vindt u alle cultuurgerelateerde oproepen, waaronder het Interreg-programma van de Europese Commissie dat al eerder steun heeft geboden aan diverse regionale ontwikkelingsprojecten waarin kunst in publieke ruimte een rol speelde.

- Meer informatie over Europese subsidiemogelijkheden vindt u op
- ▶ www.vleva.eu/subsidiewijzer.

Private steun

Het publieksgerichte participatieve karakter van kunst in publieke ruimte is aantrekkelijk voor sponsors en maakt ook steun in natura mogelijk. Daarnaast bestaan er ook private fondsen, al dan niet verbonden aan bankinstellingen, die investeren in cultuur. Heel wat van die fondsen ondersteunen ook projecten rond kunst in publieke ruimte.

INFORMATIE EN BEGELEIDING

Diepe fontein, Cristina IGLESIAS (© Kristien DAEM)

U kan bestaande *gespecialiseerde bemiddelingsorganisaties* aanspreken, maar ook een *professionele curator* die al dan niet aan een kunstorganisatie in uw buurt verbonden is. Betrek experts uit uw eigen bestuur of netwerk erbij. De meeste lokale besturen en provincies hebben een *cultuurdienst, cultuurraad, kunstcommissie of specifieke werking* die adviseert over kunst en kunstintegratie.

Potentiële cultuurpartners zijn ook te vinden in de gids *Hedendaagse beelden-de kunstorganisaties in België. Brussel, Vlaanderen, Wallonië en een selectie uit aangrenzende regio's*. Die gids is online beschikbaar op de website van het kunstesteunpunt BAM.

- De gids en andere informatie over dit thema vindt u op
- ▶ www.bamart.be.

Wie met concrete vragen zit, kan ook terecht bij LOCUS, het steunpunt voor lokaal cultuurbeleid. Het steunpunt LOCUS kan u doorverwijzen en informatie en advies geven. Het heeft in samenwerking met partners al eerder zijn schouders gezet onder initiatieven rond kunst in publieke ruimte, zoals in *Campagne Campagne*.

- Meer informatie vindt u op
- ▶ www.locusnet.be: klik door naar Publiekswerking — Beeldende Kunst — Publieke ruimte en wijkwerking.

Als steunpunt en belangenbehartiger van de lokale besturen neemt de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSG) ook voor deze materie een ondersteunende en dienstverlenende rol op.

- Meer informatie vindt u op
- ▶ www.vvsg.be: klik door naar Vrijtijdsbesteding — Cultuur.

Als u als opdrachtgever optreedt bij bouw- of renovatiewerken van Vlaamse gebouwen of van gebouwen die de Vlaamse overheid subsidieert, bent u rechtstreeks betrokken bij de creatie van kunst in opdracht. Het Vlaams decreet op de integratie van kunstwerken houdt immers de verplichting in om 1% van het bouwbudget aan kunstintegratie te besteden. Voor de begeleiding van dat specifieke proces is de kunstcel bij de Vlaamse bouwmeester opgericht. De afgelopen tien jaar heeft de kunstcel een bijzondere knowhow rond kunst in opdracht opgebouwd.

- Meer informatie vindt u op
- ▶ www.vlaamsbouwmeester.be: klik door naar Instrumenten — Kunst.

Op de website van het agentschap Kunsten en Erfgoed vindt u verdere informatie over kunst in publieke ruimte. U vindt er een selectie van praktijkvoorbeelden en ook begeleidingsmogelijkheden die niet in deze folder zijn opgenomen.

- Meer informatie vindt u op
- ▶ www.kunstenerfgoed.be: klik door naar Kunsten — Kunst in Publieke Ruimte — Praktijkvoorbeelden.

SLAAGKANSEN

Ergens is het beter, Loek GROOTJANS (© www.denieuweopdrachtgevers.be)

U kan de slaagkansen van uw project verhogen door:

- ▶ een scherpe visievorming
- ▶ respect voor de ontwerper of kunstenaar
- ▶ inbreng van externe deskundigheid en bemiddeling
- ▶ de creatie van een breed draagvlak
- ▶ samenwerking tussen verschillende diensten
- ▶ een goede nazorg.